

Vorbij het dualistisch denken

Tijdens de kleine ochtendceremonie hebben we de Soetra van Grote Wijsheid (Hartsoetra) gezongen. Die Soetra begint met een hele belangrijke zin:

“Toen Kanzeon [de verpersoonlijking van mededogen] één was met diepste wijsheid van het hart, voorbij het dualistisch denken.....”.

“Vorbij het dualistisch denken...”, daar wil ik wat meer over zeggen. Wat betekent dat in de praktijk? Meestal dat we de dingen tegenover elkaar zetten, het één tegenover het ander. Dus ook ik tegenover de ander, dit tegenover dat. Wanneer we de dingen tegenover elkaar zetten, kruipt al heel gauw oordeel naar binnen, in ieder geval de dingen willen afwegen. Wat is beter? Zo vormen we een maatschappij waarin alles in een soort rangorde staat, waarin het één tegenover het ander staat. We zien dat in de laatste jaren overal op de wereld steeds verder toenemen. We noemen het polarisatie. Het komt allemaal voort uit dualistisch denken.

We kunnen ook anders kijken, met “wijsheid van het hart” zoals de Soetra zegt, en de dingen niet tegenover elkaar plaatsen maar zien dat ze allemaal naast elkaar staan. Dit is dit en dat is dat, ik ben ik en jij bent jij! Elk ding is zoals het is omdat elk ding een geschiedenis heeft meegemaakt, elke persoon heeft een geschiedenis meegemaakt, dus elk ding is het logische gevolg en elke persoon is het logische gevolg van wat vooraf is gegaan. En geen twee geschiedenissen zijn gelijk. Wie weet gebeurt er nu of straks iets en neemt jouw geschiedenis weer een kleine wending en daarmee verander je een beetje.

Hoe kunnen we dan nog van een rangorde spreken? Van een betere en een slechtere geschiedenis? Elk ding is zoals het is, nu! En jij bent jij, nu! Het is mededogen dat met die grote wijsheid van het hart zit. En die ziet dat de dingen in zichzelf geen waardeoordeel dragen. Zoals de Soetra zegt: “Ze zijn ongekleurd en klaar”. Het is wanneer we gaan oordelen dat de dingen een kleur krijgen en misschien wel een donkerte in verhouding tot ons kijken, tot ons plaatsen van de dingen tegenover elkaar.

Nu in deze meditatie, laat dat eens gaan en laat de dingen zijn zoals ze zijn. Er is het geluid buiten, de gedachten in je hoofd, het gevoel in je lichaam. Misschien de reuk van wierook in de ruimte waar je zit, misschien soms het blaffen van de hond. Al die dingen staan naast elkaar en vormen het geheel. Ze zijn niet in competitie met elkaar noch in strijd. Maar zet ze tegenover elkaar en zo kan de wereld warempel gaan lijken. Maar vergis je niet! Het komt door ons, onze manier van kijken, niet in hoe de dingen werkelijk zijn.

Als je zo kan kijken met heldere blik, is daar het mededogen van het hart dat alles omvat. Een waarlijk hart. Plaats de dingen niet tegenover elkaar, zie de waarde in van elk ding, van elke persoon, van elk dier. Zie de waarde in van jezelf. Rust daarin, ontspan daarin, ben stil daarin.

* * * * *